1.5. İmamet ve Cemaatle Namaz

Cemaat, namaz kılarken imama uyan kişi veya kişilere denir. **İmam** kelimesi; önder, lider gibi manalara gelir. İmam, namaz kılarken cemaatın kendisine uyduğu kişiye denir.

"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir."
(Buhârî, Ezân, 30)

İslam dini, cemaatle namaz kılmaya büyük önem vermiştir. Cuma ve Bayram namazları da ancak cemaatle kılınabilir. Beş vakit namaz ile cenaze namazında cemaat yapmak sünnettir. Teravih ve güneş tutulması namazlarında ise cemaat ile kılmak menduptur.

Cemaat ile namaz kılmaya devam etmek çok faziletlidir. Ebû Saîd el-Hudrî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Mescidlere devam etmeyi alışkanlık hâline getiren bir adamı gördüğünüz zaman onun gerçek mümin olduğuna şahitlik ediniz."[53]

Cemaat ile namaz kılan müminler, tek başına namaz kılanlardan daha çok sevap kazanırlar.

50 İlmihâl, Türkiye Diyanet Vakfı, C 1, s. 518.
51 Buhârî, Teheccüd, 28.
52 Tirmizî, Salât, 348.
53 Tirmizî, Îman, 8; İbni Mâce, Mesâcid, 19.

Bu konuda Sevgili Peygamberimiz şu müjdeyi vermektedir: *"Cemaatle kılınan namazın sevabı, tek başına kılınan namazdan yirmiyedi kat daha fazladır."*[54]

Mescide gitmeye engel olacak derecede ağır hasta olanlar; yürüyemeyecek derecede ihtiyar olanlar; iki gözü görmeyen veya iki ayağı engelli olanlar; çamurlu ve çok karanlık bir yolda yürümek zorunda kalanlar; şiddetli soğuk, fırtına, sağanak yağmur ve aşırı sıcakta mescide gitmek zorunda kalanlar; hastaya refakat eden kişiler; Seferî olanlar; can veya mal emniyeti tehlikede olan kişiler namazlarını tek başına kılabilirler.

Beş vakit namaz ile cenaze namazını cemaat ile kılmak müekked sünnettir. Teravih namazı, hem tek başına hem de cemaatle kılınabilir. Vacip olan vitir namazı sadece Ramazan ayında cemaat ile kılınır. Namazların sadece farzları cemaat ile kılınır. Sünnet namazlar ise tek başına kılınır.

İmamın arkasında önce erkekler saf tutar. Sonra erkek çocuklar ve daha geride ise kadınlar saf tutarlar. Kadınların erkeklerin gerisinde saf tutması şarttır. Cemaat ile namaz kılınırken kadınlar, erkekler ile birlikte arada bir engel bulunmaksızın aynı safta, yan yana veya erkeklerin önünde bulunursa (muhâzat); kadınların sağında, solunda ve arkasındaki (yanında ve önünde kadın bulunan) erkeklerin namazları bozulur.

Cemaat ile namaz kılmak, ümmet bilincini ve birlik şuurunu güçlendirir. Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliği sağlar. Sosyal dayanışmayı gerçekleştirir. Irk, renk, dil ve millet ayırımı gözetmeksizin müminlerin bir safta toplanmasına vesile olur. Cuma ve Bayram namazı gibi toplu namazlar sayesinde toplum bir araya gelir. Böylece beraberlik ortaya çıkar ve düşmanlara karşı da birlik mesajları verilir.

İmamlık

Bir kimsenin cemaate namaz kıldırabilmesi, imam olması için; kişinin Müslüman, ergen, akıllı, erkek olması, Fâtiha suresi ile namaz kıldıracak kadar bazı sure ve duaları doğru bir şekilde ezbere okuyabilmesi, kendisinde özür durumu olmaması gerekli görülmüştür. Ayrıca yeterli ilmihal bilgisine sahip olması ve takva ehli olması da gerekir. Cahil ve fasığın imamlığı mekruhtur.

Bir yerde resmî görevli imam varsa namazı o kıldırır. Eğer böyle bir görevli yoksa namaz kılmak üzere bir araya toplanmış olan cemaat arasında, imamlığa uygun olanlardan birisi imam tayin edilir. Kişi, başka mezhebe bağlı imamın arkasında namaz kılabilir

TARTIŞALIM

İslam dini neden cemaatle namaz kılmaya önem vermiş olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Cemaat hâlinde iken kadın ve erkek birlikte saf tutmaz.

ARAŞTIRALIM

Seferi olan kimse imam olduğunda cemaatin nasıl namaz kılması gerektiğini araştırnız.

---

54 bk. Buhârî, Ezan, 30; Müslim, Mesacid, 42.

İmama uymaya **iktida** ve imama uyan kişiye **muktedi** adı verilir. Muktedinin namazının fıkhen geçerli olabilmesi için şu şartlar gerekir:

Namazın her rekâtında imama uyan müdriktir.

1. Namaza ve imama uymaya niyet etmesi.
2. İmamdan geride durması.
3. Hanefi, Mâlikî ve Hanbeli mezhebine göre imam ile muktedi aynı namazı kılmalıdır. Şâfii mezhebine göre ise imam ile muktedinin namazlarının rekât sayısı bakımından birbirine benzemesi yeterlidir.
4. İki saf arasında kadın safı olmamalı.
5. İmam lâhik veya mesbuk olmamalı.
6. Muktedi, imamın tekbirlerini duymalı ve arada herhangi bir engel bulunmamalı.
7. İmam ile muktedi arasında makul mesafe olmalıdır.

İmamın Arkasında Namaz Kılanların Durumu

Muktedi olan kişi için üç durum söz konusudur:

İmama ilk rekâtın rükûsundan sonra uyan kimseye mesbuk denir.

1. Müdrik: Namazın her rekâtını imam ile beraber kılan kişiye denir. İmama birinci rekatın rükûsunda yetişen kişi de müdrik sayılır.

2. Lâhik: Namaza imam ile beraber başladığı hâlde uyuklama, sıkışıklık gibi sebeplerle imama uymayı tamamen veya kısmen kaçıran kimseye denir. Lâhik, sanki imamın arkasında namaz kılıyormuş gibi devam ederek namazını tamamlar.

3. Mesbuk: İlk rekâtın rukûsundan sonra imama uyan kişiye denir. Mesbuk, imam sola selam verdiğinde ayağa kalkar ve kılamadığı rekâtları kılarak namazını tamamlar.

Bir kimse camiye girdiğinde cemaat ile farz namaz kılınıyorsa tek başına ayrı şekilde farz veya sünnet namaz kılmaya durmaz, hemen imama uyar. Cemaat sayısı bir kişi ise muktedi imamın sağında durur. Cemaat sayısı iki veya daha fazla ise muktediler imamın arkasında saf tutar.

Kıble mescidi (solda) ve Kubbetü's-Sahra (sağda) Müslümanların ilk kıblesi olan Mescid-i Aksa alanında bulunur.

